

راه نجات پروسترویکا

مترجم: عبدالمحمد کاظمی پور

لیونید ایوانوویچ آبالکین، ۶۰ ساله، معاون نخست‌وزیر شوروی و معمار برجسته اصلاحات اقتصادی گورباچف است. متن زیر قسمتهای برگزیده‌ای از مصاحبه وی با خبرنگار نیوزویک در هلند است:

— بعضی از اصلاحات پیشنهادی شما مانند ایجاد بازار آزاد رقابتی، حق مالکیت زمین، و انجام اصلاحات مالیاتی، در نشست ماه قبل کنگره نواب خلق، از سوی حکومت شما قدری ضعیفتر مطرح شده‌اند، چرا؟

— در موقعیت دشواری که ما در آن بسر می‌بریم، ناچاریم که بر اساس توافق عام حرکت کنیم. در نتیجه، این برنامه حمایت وسیع و رأی اعتماد مجلس ما را دریافت کرده است. من این را یک پیروزی می‌دانم و از نتیجه آن نیز خوشحالم.

— در مورد اولویتها چه می‌گویید؟ آیا شما وام می‌خواهید؟ پروژههای مشترک؟ یا تکنولوژی غرب را؟

— ما همکاری در همه زمینه‌ها را می‌خواهیم، می‌خواهیم به مؤسسات اقتصادی خودمان و همتهای عزلی‌شان آزادی کامل بدهیم تا اولویتهایشان را تعیین کنند. اما اولویتهای اصلی ما عبارتند از: ثبات بخشیدن به بازار مصرف، گردش پول در کشور و یافتن راه‌حلهایی برای مجموع مسائل اجتماعی مرتبط با هم. نه تنها حیثیت حکومت، بلکه سرنوشت پروسترویکا هم به موفقیت در این زمینه‌ها بستگی دارد.

— موقعیت گورباچف چقدر مستحکم است؟ با توجه به اینکه قسمتهای مغازه‌های شما خالی است، او چه مدت می‌تواند در راس قدرت باقی بماند؟

— شما پاسخ این سؤال را خیلی خوب می‌دانید. وقتی که کالاهای مصرفی در مغازه‌ها کم می‌شوند، رهبر کشور از همدردی مردم برخوردار نخواهد بود. همیشه همین‌طور بوده است. اما بگذارید قضیه را خیلی روشن کنم: کارمن این است که در مقیاس وسیع نتایج سریع بگیریم. ما بین شش ماه تا یکسال فرصت داریم که بازار مصرف را ثبات بخشیم، به مردم نشان دهیم که وضع دارد بهتر می‌شود، اعتبار پروسترویکا را

تقویت کرده و از آن دفاع کنیم ، و همچنین مقام و موقعیت گورباچف را استوار گردانیم . این مسئله من است .

— آیا یک سال کم است ؟

— مجلس به ما رأی اعتماد داده است . یک چنین اعتمادی زمان معینی دارد . اگر ما در عرض یک سال موفق نشویم ، مدعیان جدید ، حکومت را متهم خواهند کرد . در عرض یک سال همه مسائل حل نخواهند شد . اما آنچه اهمیت دارد ثبات بخشیدن به امور و نشان دادن چرخشی به سوی بهتر شدن است . در ادامه ، کار آسانتر خواهد شد . در آن هنگام می توانیم خود را برای حرکت های بعدی آماده کنیم .

— بزرگترین اشتباهات گورباچف در گذشته نزدیک چه بوده اند ؟

— گورباچف را نباید همچون یک نیمه خدا نشان داد . او بدون مشورت با سایرین ، تصمیمات خود را نمی گیرد . من دوست دارم سؤال را بدین گونه تغییر دهیم : در گذشته ، رهبری شوروی چه اشتباهاتی کرده است ؟ خیلی .

ما نتوانسته ایم از کشورهای دیگری که اصلاحات اقتصادی انجام داده اند ، درس بگیریم . اصلاحات باید اول در زمینه کشاورزی انجام شود ، بعد در صنایع سبک و صنایع خدماتی ، همه کار باید سریعتر انجام می شد . اگر ما کشاورزی خود را چهار یا پنج سال پیش اصلاح کرده بودیم ، امروز وضع خیلی بهتر بود . [درمجارستان و چین] ، اصلاحات از کشاورزی آغاز شد و از همان جا آنها بازاری برای محصولات خود ایجاد کردند .

ما نظام جدید اصلاحات مالیاتی خود را بسیار دیر مطرح کردیم . در زمینه ساختارهای برنامه ریزی و مدیریت هم همین طور . یک اشتباه مهم ، شروع شتابزده مبارزه با الکلیسم بود . این کار تأثیری منفی بر بودجه ما گذاشت ؛ یک اقتصاد زیرزمینی گسترش یافت و نتیجه مثبتی هم به بار نیامد . به بیان دیگر ، تصمیمها عجولانه و بدون مشورت و با دانشمندان یا سایر کارشناسان گرفته شد . این برای ما درسی به همراه داشت و آن اینکه ، هیچ کس بری از خطا نیست .

— اما در دسامبر به نظر می رسید که شما در حال رها کردن اصلاحات هستید .

— ممکن است بعضی وقتها این طور به نظر برسد که ما در حال رها کردن آن و ، از جمله ، رها کردن انتقال به یک نظام اقتصادی مبتنی بر بازار طی دو یا سه سال ، هستیم . اما در واقع اصلاً چنین نیست . من در شگفتم که مردم این تصورات را از کجا می آورند . شاید به خاطر آنکه شما فکر می کرده اید که مالکیت دولتی را می توان برداشت و فوراً " یک نظام اقتصادی مبتنی بر بازار به جای آن گذاشت .

[به منظور آماده شدن برای یک چنین انتقالی] ، حداقل کاری که باید انجام دهیم این است که مالکیت دولتی را پیاده کرده ، و زیربنای مناسب را ایجاد کنیم ، شامل : بازارهای کالا و سهام ، مراکز اطلاعاتی و تجاری ، سازوکارهای ضد تورمی و نظم بخش ، راههایی برای ایجاد حمایت‌های اجتماعی و تربیت افراد . تا به حال هیچ یک از این شرایط ، فراهم نشده است . این به معنای آن است که هنوز هیچ زمینه‌ای برای ایجاد یک بازار توسعه یافته - از هر نوعی که باشد - وجود ندارد . طی ۲۵ سال گذشته ، بازار موضوع بسیاری از بحثها در اتحاد شوروی بوده است . اما تفاوت در این است که امروز ، ما در حال چرخش از حرف به عمل هستیم .

- اما اولویت‌های فوری دیگری وجود دارد . شما فکر می‌کنید که حکومتان قادر خواهد بود که آتش یک جنگ داخلی در قفقاز را فرو بنشانند؟

- وضعیت حاد است . همه تلاشها برای یافتن یک راه حل سیاسی ناموفق بوده‌اند . خونها ریخته و جان انسانهایی قربانی شده است . این برای مردم شوروی دردناک است . ما همه کار خواهیم کرد تا با راههای سیاسی اوضاع را آرام کنیم .

- امکان مستقل شدن جمهوریهای بالتیک را تا چه حد برآورده می‌کنید؟

- جمهوریهای بالتیک ، مثل همه جمهوریهای دیگر اتحاد شوروی ، مستقل خواهند شد . اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی فدراسیونی است که در آن همه جمهوریها با هم برابرند . اگر استقلال اقتصادی این جمهوریها منظور است ، قانون جدیدی در اوایل ژانویه به تصویب رسیده و در مورد سه جمهوری بالتیک و نیز بیلوروسیه اعمال شده است . این بدان معناست که آنها می‌توانند مستقلاً با غرب داد و ستد کنند .

- آیا ناآرامی در این جمهوریها ، برنامه اصلاحات اقتصادی شما را به هم خواهد زد؟

- این ناآرامیها به هیچ وجه بر برنامه ما اثری نخواهند داشت .